

Černokněžník, čaroděj i kůzlíř

Pohádky a pověsti patří neodmyslitelně ke kultuře Valaška. Úzce spjaté jsou s vypravěčskou tradicí, kde byly tyto kratochvilné příběhy vyprávěny hlavně během dlouhých zimních večerů při drobné práci. Nebyly však určeny jen dětem, ale i dospělým posluchačům.

Tyto příběhy jsou ovlivněné životem v tvrdých podmínkách Valaška. Krajina zde hraje důležitou roli a většina kladných hrdinů pochází z řad chudých obyvatel. Pro valašský lid je typická silná religiozita a pověrčivost. Nejednou se setkáváme s naivním chápáním přírodních jevů nebo úkazů. Známe několik pověstí o skalách posetých po Valašsku, jež jsou dílem čerta.

V KNIHÁCH I NA PLÁTNĚ

Nadpřirozenem jsou poznamenána hlavně významnější geografická místa, kupříkladu hora Radhošť. Dle tradice se tam nachází vchody do podzemí, „dúry“, kde jsou ukryté poklady, nebo zde žije drak. A tu se setkáváme i s postavou čaroděje, černokněžníka nebo „kůzlířa“. Ten zde údajně žije v krásném podzemním paláci a většinou lidem pomáhá. Ví, kde jsou poklady, a dokáže také léčit.

Na přelomu 19. a 20. století se setkáváme se sběrateli těchto příběhů, kteří je zapisovali a vydávali. Byl to třeba B. M. Kulda a jeho Moravské národní pohádky, pověsti, obyčeje a pověry, nebo M. Kulišťák a sbírka O stodolovém mistru, kterou převyprávěl a vydal J. Strnadel.

Postava čaroděje se objevuje i ve sbírce pohádek J. Mahena Co mi liška vyprávěla. Právě ve vydání z roku 1922

zdobí knihu ilustrace vsetínského umělce Františka Hlavici. Postava mága má dlouhý špičatý klobouk, hůlku a tmavý plášť. Malby jsou charakteristické svou monochromní či tlumenou barevností.

Z velkého výčtu sběratelů valašských pověstí nemůžeme opomenout malíře Jana Kobzáně. Z dětství ovlivněným vypravěčem z rodného Liptálu, vydává sbírku O zbojnících a pokladech z Morav-

ského Valaška, nebo sbírku U počátků vod. Mimo jiné ilustruje i pohádky jiných autorů, jako například Starozlínské pověsti K. Pekárka.

V této jeho pozdější tvorbě se setkáváme s dynamickou, rychlou kresbou. Ve 20. letech 20. století byly jeho ilustrace ale ještě pečlivě vykresleny. Vidíme to tak i na představované kresbě Černokněžník a drak. Čaroděj se neohroženě vznáší, plášť mu vlaje ve větru,

a pod ním vidíme lesnatou krajinu s ohýbajícími a lámajícími se stromy. Dle pověstí totiž čaroděj jako jediný dokáže osedlat draka, a při jeho přeletu nad krajinou nastává silná bouřka. Tyto poutavé příběhy našich předků dávají ponaučení i do dnešních dnů. Zpestřením jsou krásné ilustrace regionálních umělců. Stačí si jen zalistovat ve staré knize a znovuobjevit hodnoty dávných věků.

ČERNOKNĚŽNÍK A DRAK. Jan Kobzán, 1927, perokresba tuží a štětcem, dokolorováno bělobou, 295 x 220 mm